

بسم اللّٰه الرحمن الرحيم

حضرت خدیجه (سلام الله علیها)

که بود؟

در جامعه ای که نگاه به زنان یک نگاه بردگی و نداشتن کوچکترین اعتبار بوده است، خداوند زنی را مأمور کرده که بوسیله سرمایه او اسلام زنده و بانشاط شود. زنی که تمام بزرگان و سرمایه داران عرب را پشت پا زده و دل به پیامبری باخته که خاتم پیامبران بوده و بوسیله همین انتخاب بوده که مادر بهترین زنان عالم شده است و هنوز نام او به نیکی برده می شود و الگوی درستی برای جوامع انسانی است. حضرت خدیجه (س) در یک خانواده سرمایه داری بزرگ شده اما اسیر سرمایه نشدن بلکه سرمایه را اسیر خودشان کردند. این زن بزرگ نه تنها الگو و اسوه برای زنان می باشند، بلکه مثال و نمونه برای کل جامعه می باشد. شخصیت حضرت خدیجه (س) دارای ابعاد مختلف و والایی است که پرداختن به هر یک از آن ابعاد می تواند بیانگر الگو و سرمشقی نیکو برای بانوان مسلمان باشد. با الگو گرفتن از شخصیت بزرگ حضرت خدیجه، می توانید در برابر آفت های که

در جامعه وجود دارد مقاومت کنید چون حضرت در دوره ای زندگی کردند که زن در آن روز نه تنها از حقوق خود محروم بود و با بدترین وضع زندگی می کرد، بلکه به عنوان مایه ننگ و عار و موجودی شوم زنده به گور می شد. حضرت خدیجه (س) در چنین عصری اثبات نمود که یک زن نه تنها حق حیات دارد و باید حقوق مسلم خود را استیفا نماید، بلکه می تواند با اعمال شایسته و تلاش و کوشش، به مرحله ای برسد که الگوی برای جهانیان باشد. حضرت خدیجه با انتخاب های درستی که داشتند به عنوان بهترین زنان عالم انتخاب شده اند. پیامبر اکرم (ص) فرمودند: «برترین زنان عالم، مریم، آسیه، خدیجه و فاطمه (س) هستند». [محمد بن علی ابن بابویه، الخصال، ج ۱، ص ۲۰۶؛ حضرت خدیجه (س) را بشناسیم، سایت راسخون]

ولادت و خانواده

حضرت خدیجه (س) ۶۸ سال قبل از هجرت دنیا آمد. خانواده ای که خدیجه را پرورش داد، از نظر شرافت خانوادگی و نسبت های خویشاوندی، در شمار بزرگترین قبیله های عرب جای داشت. این خاندان در همه حجاز نفوذ داشت. آثار بزرگی و نجابت و شرافت از کردار و گفتار خدیجه پدیدار بود. خدیجه از قبیله هاشم بود و پدر و اقوامش از ثروتمندان قریش بودند. پدرش خویلد بن اسد قریشی نام داشت. مادرش فاطمه دخترزائد بن اصم بود. [محمد حسن طبسی، مادر امت، شماره ۳۴، فرهنگ کوثر، ۱۳۷۸]

چرا حضرت خدیجه (س) را طاهره می گویند؟

وجود ثروت عاملی بوده برای تباهی افراد، افرادی که سرمایه دار بودن به راحتی در گناهان غرق می شوند و اسیر دنیا می شدند اما حضرت خدیجه (س) با وجود مکنث و ثروت، هرگز در جامعه فاسد آن روزگار، خود را به دست امواج سهمگین جاهلیت نسپرد و به درجه ای از کمال و پاکی رسید که به «طاهره» ملقب گشت. «حضرت خدیجه (س) پیش از ازدواج با پیامبر (ص) خانه ای باشکوه و مجلل داشت. او پس از ازدواج، تمام این جلال و شکوه را به پای همسرش ریخت و آن خانه که پیش از طلوع اسلام پناه گاه مستمندان بود، پس از اسلام پایگاه مؤمنان شد. پیامبر (ص) و

خدیجه (س) با رفتار خود در دوری از تجمل گرایی و با عمل به ساده زیستی، الگوی پیروان و مسلمانان شدند.

ویژگی های حضرت خدیجه (س)

۱. عقل و درایت بالا داشتند

در جامعه ای که زنان از ترس صحبت ها و کنایه های مردان نمی توانستند کاری انجام دهند، حضرت خدیجه (س) با عقل و درایت بالا دست به تجارت می زدند و سرمایه خود را زیاد می کردند و آنها را در مسیر درست خودش استفاده می کردند. «در منابع برادران اهل سنت آمده است که؛ از زنه های زمان خودش زیباتر و عقل و درایتش کامل تر و رأی و دیدگاهش تمام تر بود».

۲. شخصیت شوهر خود را حفظ می کردند

هیچگاه سرمایه نتوانسته بود باعث غرور حضرت خدیجه (س) شود و بگوید که سرمایه زیاد دارم پس هر کاری که دلم می خواهد انجام دهم و هیچ عزتی برای شوهرم قائل نباشم. در تمام دوران زندگی تلاش کرده بود تا شخصیت شوهر خود را حفظ کند و کوچکترین کاری که سبب رنجش پیامبر شود را انجام نمی دادند. «مراسم عقد و جشن پایان یافت و پیامبر خواست به خانه عمویش ابوطالب برگردد، ملکه بطحا و بانوی قریش که اینک همسر او شده بود، این گونه او را مخاطب قرار داد: به خانه خودتان وارد شوید. خانه من، خانه شماست و من کنیز شما هستم» و البته این همه احترام و پاسداشت به دلیل عقیده و ایمان او به توحید بود و بس».

۳. یار و یاور شوهر بودند

برای پیامبری که بخاطر رسالت خود مجبور بودند روزها و ماه های مختلفی از خانواده خود دور باشند، وجود چنین همسری که یار و یاور حضرت باشد، ضروری بود. هنر زن در سرمایه و زیبایی او نیست بلکه در اخلاق و رفتار شایسته او است. وجود زنی همچون خدیجه عاملی بوده برای اطمینان خاطر پیامبر. حضرت خدیجه (س) در سخن احساسی خود به پیامبر فرمودند؛ «من در حق شما کوتاهی کردم، عفو کن!»، پیامبر فرمود: «هرگز از تو تقصیری ندیدم و تو نهایت تلاش خود را به کار بردی و در خانه من بسیار خسته شدی».

۴. انیس و همدم پیامبر بود

بهترین مکانی که می‌تواند آرامش را به فرد هدیه دهد، منزل اوست. آرامشی که خانواده می‌تواند به اعضای خود بدهد در هیچ مکانی نمی‌توان آن را جستجو کرد. این آرامش در خانه پیامبر بخاطر وجود حضرت خدیجه، موج میزد. پیامبری که بی مهری‌ها و کج رفتاری‌های اطرافیان خود را می‌دیدند لازم بگو یک فردی را داشته باشند تا این انرژی‌های منفی را خنثی کند. و این نعمت بزرگ در منزل پیامبر، شخص حضرت خدیجه(س) بودند. «خداوند به وسیله او به پیامبرش آرامش داد؛ به گونه‌ای که هیچ خبر ناراحت کننده‌ای از قبیل رد و تکذیب را نمی‌شنید؛ مگر اینکه خداوند به وسیله خدیجه(س) برایش گشایش ایجاد می‌کرد. وقتی خدا پیامبرش را به خدیجه(س) بر می‌گرداند، دشواری‌ها را بر او آسان می‌کرد و تصدیقش نموده، اعمال مردم را [که موجب آزار شده بود] بی‌اهمیت جلوه می‌داد. رحمت خدا بر او باد!». [حضرت خدیجه(س) را بشناسیم، سایت راسخون]

وصیت خدیجه(س)

حضرت خدیجه(س) سه سال قبل از هجرت بیمار شد. پیغمبر(ص) به عیادت وی رفت و فرمود: ای خدیجه، «ما علمت ان الله قد زوجنی معک فی الجنة؛ آیا می‌دانی که خداوند تو را در بهشت نیز همسر ساخته اس؟!». آنگاه از خدیجه دل جوئی و تفقد کرد؛ او را وعده بهشت داد و درجات عالی بهشت را به شکرانه خدمات او توصیف فرمود. چون بیماری خدیجه شدت یافت، عرض کر: یا رسول الله! چندوصیت دارم: من در حق تو کوتاهی کردم، مرا عفو کن. پیامبر(ص) فرمود: هرگز از تو تقصیری ندیدم و نهایت تلاش خود را به کار بردی. در خانه‌ام بسیار خسته شدی و اموالت را در راه خدا مصرف کردی. عرض کرد: یا رسول الله! وصیت دوم من این است که مواظب این دختر باشید. و به فاطمه زهرا(س) اشاره کرد. چون او بعد از من یتیم و غریب خواهد شد. پس مبدا کسی از زنان قریش به او آزار برساند. مبدا کسی به صورتش سیلی بزند. مبدا کسی بر او

فریاد بکشد. مبدا کسی با او برخورد غیر ملایم و زنده‌ای داشته باشد.

اما وصیت سوم را شرم می‌کنم برایت بگویم. آن را به فاطمه عرض می‌کنم تا او برایت بازگو کند. سپس فاطمه را فراخواند و به وی فرمود: «نور چشمم! به پدرت رسول الله بگو: مادرم می‌گوید: من از قبر در هراسم؛ از تو می‌خواهم مرا درلباسی که هنگام نزول وحی به تن داشتی، کفن کنی». پس فاطمه زهرا(س) از اتاق بیرون آمد و مطلب را به پیامبر(ص) عرض کرد. پیامبر اکرم(ص) آن پیراهن را برای خدیجه فرستاد و او بسیار خوشحال شد. هنگام وفات حضرت خدیجه(س)، پیامبر اکرم(ص) غسل و کفن وی را به عهده گرفت. ناگهان جبرئیل درحالی که کفن از بهشت همراه داشت، نازل شد و عرض کرد: یا رسول الله، خداوند به تو سلام می‌رساند و می‌فرماید: «ایشان اموالش را در راه ما صرف کرد و ما سزاوارتریم که کفنش را به عهده بگیریم».

وفات خدیجه(س)

حضرت خدیجه(س) در سن ۶۵ سالگی در ماه رمضان سال دهم بعثت در خارج از شعب ابوطالب جان به جان آفرین تسلیم کرد. پیغمبر خدا(ص) شخصا خدیجه را غسل داد، حنوط کرد و با همان پارچه‌ای که جبرئیل از طرف خداوند عزوجل برای خدیجه آورده بود، کفن کرد. رسول خدا(ص) شخصا درون قبر رفت، سپس خدیجه را در خاک نهاد و آنگاه سنگ لحد را در جای خویش استوار ساخت. او بر خدیجه اشک می‌ریخت، دعا می‌کرد و برایش آمرزش می‌طلبید. آرامگاه خدیجه درگورستان مکه در «حجون» واقع است. رحلت حضرت خدیجه(س) برای پیغمبر(ص) مصیبتی بزرگ بود؛ زیرا خدیجه یاور پیغمبر خدا(ص) بود و به احترام او بسیاری به حضرت محمد(ص) احترام می‌گذاشتند و از آزار وی خودداری می‌کردند.

یاد خدیجه(س)

رسول خدا(ص) با این که بعد از رحلت حضرت خدیجه(س) بازنانی چند ازدواج کرد؛ ولی هرگز خدیجه را از یاد نبرد. عایشه می‌گوید: هر وقت پیغمبر خدا(ص) یاد خدیجه می‌افتاد، ملول و گرفته می‌شد و

برای او آمرزش می‌طلبید. روزی من رشک ورزیدم و گفتم: یا رسول الله، خداوند به جای آن پیرزن، زنی جوان وزیبا به تو داد. پیغمبر(ص) ناگهان بر آشفت و خشمگینانه دست بر دست من زد و فرمود: خدا شاهد است خدیجه زنی بود که چون همه از من رومی‌گردانیدند، او به من روی می‌کرد؛ و چون همه از من می‌گریختند، به من محبت و مهربانی می‌کرد؛ و چون همه دعوت مرا تکذیب می‌کردند، به من ایمان می‌آورد و مرا تصدیق می‌کرد. در مشکلات زندگی مرا یاری می‌داد و با مال خود کمک می‌کرد و غم از دلم می‌زدود. حضرت امام صادق(ع) فرمود: «وقتی خدیجه از دنیا رفت، فاطمه کودکی خردسال بود، نزد پدر آمد و گفت: «یا رسول الله امی؛ مادرم کجاست؟». پیامبر(ص) سکوت کرد. جبرئیل نازل شد و گفت: خدایت سلام می‌رساند و می‌فرماید: به زهرا بفرما، مادرت در بهشت و در کاخ‌طلایی که ستونش از یاقوت سرخ است و اطرافش آسیه و مریم هستند، جای دارد. [محمد حسن طبسی، مادر امت، شماره ۳۴، فرهنگ کوثر، ۱۳۷۸]

بنابراین شما نمی‌توانید هیچ فردی را پیدا کنید که این همه خدمات برای اسلام انجام داده باشد و اولین زنی باشد که به اسلام گرایش پیدا کرده و تمام سرمایه خود را وقف اسلام کرده. «آیا جز خدیجه، هیچ بانوی ثروتمندی که در ناز و نعمت و آسایش و احترام زیسته، می‌توانست با کمال رضایت و خرسندی از زندگی اشرافی، اموال بسیار و عزت و توانگری چشم ببوشد؛ تا در دشوارترین لحظات زندگی کنار همسرش بایستد و او را در بلایا و مشکلات موجود در راه تحقق هدفی که به حقانیت آن ایمان داشت، یاری کند؟ حاشا و کلاً! فقط خدیجه چنین بود و زنان دیگر چون او نیستند، مگر آنکه در طبقه و رتبه او باشند». [حضرت خدیجه(س) را بشناسیم، سایت راسخون]

مدرسه علمیه حضرت خدیجه(سلام الله علیها) ماهشهر

معاونت پژوهش